

Bryssel den 20 november 2025
(OR. en)

15742/25

EJUSTICE 64
JURINFO 14
JUSTCIV 194
COPEN 362
JAI 1747

FÖLJENOT

---

från: Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av
Martine DEPREZ, direktör

inkom den: 20 november 2025

till: Thérèse BLANCHET, generalsekreterare för Europeiska unionens råd

---

Komm. dok. nr: COM(2025) 802 final

Ärende: MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL
EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA
OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN
DigitalJustice@2030

För delegationerna bifogas dokument – COM(2025) 802 final.

Bilaga: COM(2025) 802 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 20.11.2025
COM(2025) 802 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

DigitalJustice@2030

DigitalJustice@2030

EU:s konkurrenskraft kommer att bli allt mer beroende av att alla sektorer blir digitaliserade, vilket driver på investeringar¹. Digitalisering och införande av artificiell intelligens (AI) blir avgörande för de offentliga myndigheternas förmåga att tillhandahålla offentliga tjänster av hög kvalitet. Det gäller inte minst det rättsliga området. Europas digitala decennium är igång, med ambitionen att EU senast 2030 ska ha all viktig offentlig service tillgänglig på nätet. Slutmålet blir att göra de offentliga tjänsterna mer effektiva genom att de ska vara digitala som standard, vilket främjar produktivitet².

Det är mer troligt att företagen investerar i länder där rättssystemen är ändamålsenliga, tillgången till rättslig prövning är garanterad, rättsväsendet är av hög kvalitet och transparens säkerställd. När man effektivt kan skipa rättvisa innebär det även att rättegångskostnaderna blir lägre för privatpersoner och företag. De resurserna kan då i stället läggas på investeringar och andra mer produktiva ändamål. Detta är ännu mer uppenbart i gränsöverskridande mål där digitala verktyg avsevärt kan minska den administrativa bördan, minimera dröjsmål och bryta ner språkbarriärerna med AI-baserade tillämpningar, såsom konvertering av tal till text, transkription och maskinöversättning, som medför kostnadsbesparingar.

Digitaliserade rättssystem väntas också vara mer resilienta i kristider, något som märktes under covid-19-pandemin. Rättskipningens kvalitet kan också höjas när rättstillämpare (yrkesverksamma inom rättsväsendet) kan fokusera mer på sin huvuduppgift att skipa rättvisa. Att digitalisera rättsväsendet kan medföra snabbare och enklare tillgång till rättslig prövning, till nytta för befolkningen³. Exempelvis kan digitala verktyg ge snabbt tillträde till domstolar genom videokonferenser, oavsett avstånd från rättssalen. Om man har tillgång till akterna i ett mål online ökar också transparensen, då privatpersoner, företag och rättsliga företrädare lättare kan följa de rättsliga förfarandena⁴.

När digitaliseringsförordningen⁵ antogs 2023 innebar det en milstolpe i detta avseende. Förordningen gör digital kommunikation obligatoriskt i 24 gränsöverskridande privat- (civil-), handels- och straffrättsliga förfaranden. Dessutom ger digitaliseringsförordningen en rättslig ram på EU-nivå för hur man använder videokonferenser vid förhandlingar på distans i privaträttsliga och vissa straffrättsliga frågor.

Kommissionen måste mellan 2026 och 2029 anta en rad genomförandeakter som hjälper medlemsstaterna att anpassa sina nationella it-system och säkerställa interoperabilitet enligt kraven i digitaliseringsförordningen. Från och med 2028 kommer det att finnas en europeisk elektronisk åtkomstpunkt, där användarna kan anmäla vissa fordringar och begära intyg och tillstånd⁶. Ett decentraliserat system bör vara i bruk för alla förfaranden som förordningen omfattar senast i början av 2031. Det är nödvändigt med en samordnad och ihållande insats

---

¹ [Draghis rapport](#) *The future of European competitiveness – Part B: In-depth analysis and recommendations* (inte översatt till svenska), s. 67.

² [COM\(2021\) 118 final](#), *Digital kompass 2030: den europeiska vägen in i det digitala decenniet*, s. 10.

³ Rådets strategi för e-juridik 2024–2028 ([C/2025/437](#)), punkt 4.

⁴ Stöds av resultaten i rapporten [Digitalising justice: a fundamental rights-based approach](#) från Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter.

⁵ [Förordning \(EU\) 2023/2844](#) om digitalisering av rättsligt samarbete och tillgång till rättslig prövning i gränsöverskridande frågor på privaträttens och straffrättens område och om ändring av vissa rättsakter inom området för rättsligt samarbete.

⁶ Exempelvis äktenskapsbevis och bevis på registrerat partnerskap, eller intyg om skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor.

från kommissionen och medlemsstaterna för att man i god tid ska kunna genomföra digitaliseringsförordningen, samt införa de övriga decentraliserade it-system som nyligen fastställts i fem andra rättsakter som rör rättsväsendet⁷.

Vidare kan digitalisering bidra till brottsbekämpningen i EU. Åklagarmyndigheter på EU-nivå och nationell nivå kan använda digitala verktyg för att avsevärt påskynda kommunikationen och samarbeta mer effektivt i kampen mot gränsöverskridande brottslighet. De EU-byråer och EU-organ för rättsliga och inrikes frågor⁸ som ansvarar för att utreda och lagföra brott eller ge stöd till de nationella åklagarmyndigheterna kan på samma sätt ha nytta av digitalisering, genom att använda verktyg för att kunna utbyta information snabbare, och verktyg för att stödja nationella behöriga myndigheter.

Samtidigt som man åtnjuter effektivitetsvinsterna med digitaliseringen finns det även potentiella risker som behöver minskas. När digitala verktyg används i rättsliga frågor måste det ske med full respekt för rättsstatsprincipen och grundläggande rättigheter, i enlighet med EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna och EU:s relevanta sekundärlagstiftning⁹. Dessutom föreskriver AI-förordningen¹⁰ att endast AI-system som inte skadar grundläggande rättigheter får användas. Med tanke på hur viktigt det är att säkerställa att alla privatpersoner¹¹ bosatta i EU har faktisk tillgång till rättslig prövning på lika villkor bör det även fortsatt finnas icke-digitala kanaler för att få tillgång till rättslig prövning.

Mer digitaliserade rättssystem kan också vara mer sårbara för personuppgiftsincidenter och cyberangrepp. Pappersbaserade system har andra sårbara punkter som begränsade delningsmöjligheter och svårigheter att uppdatera, men dataskydd och datasäkerhet måste uppmärksammas särskilt. Den allmänna dataskyddsförordningen¹² och brottsdatadirektivet¹³ är hörnstenar i EU-lagstiftningen som syftar till att skydda människor mot dessa risker, genom riskhanteringsåtgärder och incidentrapportering. Även i EU:s cybersäkerhetsakt¹⁴ höjs cybersäkerhetsnivån för informations- och kommunikationsteknikprodukter i EU, även för produkter som används i rättssektorn.

Att finansiera de nationella rättssystemens digitala omställning kan innebära en avsevärd förhandsinvestering, men de tillhörande kostnaderna kommer att tjänas in med tiden då

---

⁷ [Förordning \(EU\) 2020/1784](#) om delgivning i medlemsstaterna av rättegångshandlingar och andra handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (delgivning av handlingar) (omarbetning), [förordning \(EU\) 2020/1783](#) om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (bevisupptagning) (omarbetning), [förordning \(EU\) 2023/1543](#) om europeiska utlämnandeorder och europeiska bevarandeorder för elektroniska bevis i straffrättsliga förfaranden och för verkställighet av fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd till följd av straffrättsliga förfaranden, [förordning \(EU\) 2024/3011](#) om överföring av straffrättsliga förfaranden, samt [förordning \(EU\) 2023/2131](#) vad gäller digitalt informationsutbyte i terrorismärenden.

⁸ Europol, Europeiska unionens byrå för straffrättsligt samarbete (Eurojust) och Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo).

⁹ Till exempel [direktiv 2012/13/EU](#) om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden.

¹⁰ [Förordning \(EU\) 2024/1689](#) om harmoniserade regler för artificiell intelligens (*AI-förordningen*).

¹¹ Detta innefattar personer med begränsad digital kompetens, personer med funktionsnedsättning som gör det svårt för dem att navigera i digitala verktyg och miljöer utan assistans, samt personer som med anledning av t.ex. ekonomisk fattigdom inte har tillgång till lämplig digital infrastruktur.

¹² [Förordning \(EU\) 2016/679](#) om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (allmän dataskyddsförordning).

¹³ [Direktiv \(EU\) 2016/680](#) om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter.

¹⁴ [Förordning \(EU\) 2019/881](#) om Enisa (Europeiska unionens cybersäkerhetsbyrå) och om cybersäkerhetscertifiering av informations- och kommunikationsteknik (cybersäkerhetsakten).

effektivitetsvinster leder till besparingar. Även om EU-finansiering inte kan täcka alla initiala kostnader kan den ge riktat stöd till specialanpassade investeringar inom den nuvarande fleråriga budgetramen och till investeringar och reformer i enlighet med de nationella och regionala partnerskapsplanerna när nästa fleråriga budgetplan inleds¹⁵. Den kan dessutom ge upphov till en hävstångseffekt på de nationella budgetarna¹⁶.

Att stärka rättstillämparnas digitala färdigheter blir nödvändigt för att man ska kunna dra fördel av digitaliseringen och utnyttja avancerad teknik för att främja EU:s konkurrenskraft¹⁷. Därför har DigitalJustice@2030 antagits tillsammans med den nya strategin för europeisk rättslig utbildning¹⁸ (2025–2030), som är inriktad på digitalisering och skapar den stödjande miljö som behövs för att göra den till verklighet.

Konkurrenskraften står i centrum för denna kommissions mandat¹⁹. EU måste gå snabbare och längre för att säkerställa konkurrenskraft, välstånd och rättvisa²⁰. Denna hållning stöds av rådet, som efterlyser beslutsamma åtgärder för att främja vår konkurrenskraft²¹. DigitalJustice@2030 bygger på dessa politiska mål och omsätter rådets prioriteringar i dess strategi för e-juridik 2024–2028²², och rådets slutsatser om användningen av AI på det rättsliga området²³, i konkreta åtgärder.

DigitalJustice@2030 bygger på diskussionerna med medlemsstater och viktiga berörda parter i högnivåforumen om rättvisa för tillväxt och EU:s framtida straffrätt, där det lyftes fram initiativ för digitalisering som fick ett brett stöd²⁴ och som är avsedda att öka användningen av digital teknik, däribland AI, i rättssystemen fram till 2030.

1. Kartläggning av utvecklingen vad gäller nationell digitalisering av rättsväsendet och utbyte av bästa praxis

Resultattavlan för rättskipningen i EU 2025²⁵ visar att EU-länderna har kommit olika långt med att digitalisera sina nationella rättssystem. Skälen till dessa skillnader varierar mellan medlemsstaterna, men innefattar såväl tillgång till personalresurser och ekonomiska resurser som skilda politiska prioriteringar.

---

¹⁵ [COM\(2025\) 570](#), kommissionens meddelande *En dynamisk EU-budget för framtidens prioriteringar – Flerårig budgetram 2028–2034*, s. 3, och [COM\(2025\) 565](#), *Proposal for a Regulation establishing the European Fund for economic, social and territorial cohesion, agriculture and rural, fisheries and maritime, prosperity and security for the period 2028-2034* (inte översatt till svenska), skäl 20 och artikel 3.1 e ii.

¹⁶ [COM\(2025\) 570 final – SWD\(2025\) 570 final/2](#), arbetsdokument från kommissionens avdelningar (inte översatt till svenska) som åtföljer meddelandet *En dynamisk EU-budget för framtidens prioriteringar – Flerårig budgetram 2028–2034*, s. 39.

¹⁷ Draghis rapport *The future of European competitiveness – In-depth analysis and recommendations*, s. 67.

¹⁸ COM(2025) 801, *Strategi för europeisk rättslig utbildning 2025–2030 – Att skapa en stödjande miljö för DigitalJustice@2030*.

¹⁹ [COM\(2025\) 30 final](#), *En konkurrenskraftskompass för EU*, s. 2.

²⁰ [Europas val](#) – Politiska riktlinjer för nästa Europeiska kommission 2024–2029, s. 6.

²¹ [Europeiska unionens råd \(838/24\)](#), *Budapestförklaringen om den nya given för den europeiska konkurrenskraften*, s. 1.

²² Rådets strategi för e-juridik 2024–2028 ([C/2025/437](#)).

²³ Rådets slutsatser från december 2024 om användningen av artificiell intelligens på det rättsliga området ([16593/24](#)), punkt 25.

²⁴ Vid dessa [två högnivåforum](#) samlades medlemsstater, Europaparlamentet, företrädare för den akademiska världen, yrkesverksamma och civilsamhället i fyra plenarsammanträden per forum, mellan mars 2025 och november 2025.

²⁵ *Resultattavlan för rättskipningen i EU 2025*, [COM\(2025\) 375 final](#), avsnitt 2.2.3 ”Digitalisering”.

Resultattavlan för rättskipningen i EU ger vissa uppgifter om hur digitaliserade de nationella rättssystemen är i medlemsstaterna, men det finns ingen översikt över nationella initiativ eller verktyg. Medlemsstaterna behöver samma eller likartade it-verktyg och datastandarder för att digitalisera sådana metoder som är gemensamma för alla nationella rättssystem. Medlemsstater som är intresserade av att använda lösningar som är ändamålsenliga i andra medlemsstater kan få svårt att få tillgång till informationen.

För att ta itu med det problemet har kommissionen tillsammans med rådet börjat kartlägga relevanta nationella initiativ och verktyg. Uppgifterna ger en första översikt över digitaliseringen av rättssystemen i EU. En mer permanent mekanism, ett ”levande arkiv”, kommer att utvecklas på den grunden för att samla in information och utbyta bästa praxis. Arkivet kommer att finnas på e-juridikportalen²⁶. Med hjälp av portalens struktur och upplägg kan medlemsstaterna där enkelt göra uppdateringar där det behövs, samtidigt som portalen ska vara så pass lättigenkännlig att den administrativa bördan minskar.

Syftet är att medlemsstaterna ska kunna identifiera bra lösningar som används, så att dessa kan införas bredare och gynna gränsöverskridande interoperabilitet. Kommissionen kommer i samarbete med rådet att anordna utbyte av bästa praxis mellan medlemsstaterna. Det finns många exempel på god digital praxis i EU som förbättrar rättsväsendets kvalitet och ger bättre tillgång och mer transparens för dem som lyder under rättssystemen och arbetar inom dem. I Estland finns t.ex. all offentlig service tillgänglig på nätet. Landets rättssystem har åtskilliga digitala verktyg, men centralt i systemet är e-File. e-File förser domstolarnas informationssystem med data och är interoperabelt med brottsbekämpningens informationssystem. All kommunikation mellan parter i civilmål kan behandlas elektroniskt, inklusive att skapa och skicka kallelser, protokoll från förhandlingar och beslut, och alla parter kan följa förfarandena elektroniskt. Estland har uppskattat att man genom att använda dessa digitala verktyg har skurit ner genomsnittslängden på civilrättsliga förfaranden från 156 till 99 dagar²⁷.

De data (uppgifter) som samlas in kommer även att ligga till grund för den föreslagna it-verktygslådan (se insats 3) och vara till hjälp när man ska fastställa investeringar och reformera delmål och mål för eventuella finansieringsåtgärder inom nästa föreslagna fleråriga budgetram²⁸.

Insats 1: Kommissionen ska skapa ett levande arkiv med digitala verktyg, i synnerhet AI, som ska användas i rättsväsendet runtom i EU, och arkivet ska vara tillgängligt på den europeiska e-juridikportalen senast i slutet av 2026.

Insats 2: Kommissionen ska underlätta utbyte av bästa praxis bland medlemsstaterna om digitala verktyg, i synnerhet AI, som används inom rättsväsendet.

2. It-verktygslåda för rättsväsendet

Arbetet med att kartlägga de digitala verktyg som just nu finns i medlemsstaterna har visat att medlemsstaterna har identiska eller liknande behov och vill utveckla liknande lösningar. Flera medlemsstater har redan med framgång infört AI-verktyg, och de lösningarna skulle kunna gynna andra. Exempelvis används i många medlemsstater avancerade AI-verktyg för taligenkänning för att konvertera tal till text och transkribera förhandlingar, vilket ger

²⁶ [e-Justice: Estonian digital court-making.](#)

²⁷ [Faktablad om e-Estonia: e-Justice.](#)

²⁸ [COM\(2025\) 565 final](#), förslag till förordning om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och sjöfart, välbefinnande och säkerhet för perioden 2028–2034.

uppenbara tidsbesparingar. Andra medlemsstater använder automatiserad annotering och automatiserad innehållsbeskrivning i domar och andra rättsliga avgöranden, medan vissa medlemsstater har börjat använda stora språkmodeller för att analysera domar och göra utkast till rättsliga handlingar. För de flesta medlemsstaterna är dock användningen av AI-verktyg bara på planeringsstadiet. Rådet har därför uppmanat kommissionen att bistå medlemsstaterna med att samla in och utbyta information om hur AI-verktyg används i nationella rättssystem, för att på så sätt skapa och driva en gemensam ”AI-verktygslåda på det rättsliga området”²⁹.

Visserligen kan en fullständig EU-omfattande harmonisering av digitala rättsliga lösningar i de nationella systemen stå i vägen för sund innovation, men den fragmentering och bristande standardisering som råder just nu är likväl en svaghet sett till kostnader och effektivitet. Det är t.ex. inte nödvändigt eller effektivt för medlemsstaterna att införa 27 olika programvarusystem för att utföra rättsliga undersökningar i domstolar.

Verktygslådans syfte är att förse medlemsstaterna med en uppsättning it-verktyg så att de kan uppnå kostnadsbesparingar och minska hindren för att börja använda dem. Verktygslådan är en naturlig fortsättning på kartläggningen, med syftet att dels utbyta it-lösningar, dels sikta på att hjälpa medlemsstaterna att digitalisera sina rättssystem i praktiken. Genom att använda verktyg som andra länder redan har utvecklat och testat kan medlemsstaterna undvika att börja om från början och skapa nya verktyg, och då sparar de både tid och pengar. Om man inför framgångsrika verktyg i flera medlemsstater kan det bli lättare att återanvända gemensamma standarder och underlätta interoperabiliteten.

Kommissionen kommer att skapa denna verktygslåda för att hjälpa medlemsstaterna att påskynda sin digitaliseringsnivå och åstadkomma kostnadsbesparingar. Verktygslådan kommer att omfatta AI-verktyg och eventuella andra relevanta it-verktyg som används i rättssystemen. Den kommer att finnas på portalen för ett interoperabelt Europa³⁰, som inrättas genom förordningen om ett interoperabelt Europa³¹ för att underlätta utbyte av verktyg, datastandarder och vägledning. Det blir upp till varje medlemsstat att avgöra vilka verktyg de vill dela och i vilken omfattning.

Insats 3: Kommissionen ska ha tagit fram it-verktygslådan till slutet av 2026 och främja användningen av den.

3. AI i rättssystemen

Att effektivt använda AI i rättssystemen ingår i målet att placera EU i framkant i AI-revolutionen, så som fastställs i handlingsplanen för AI-kontinenten³². Strategin för AI-tillämpningar³³ är inriktad på att man ska utnyttja AI:s omvandlingspotential, påskynda användningen av AI i alla sektorer för att förbättra konkurrenskraften och den ekonomiska tillväxten samt minska den administrativa bördan. För att användningen av AI inom rättsväsendet ska främjas och påskyndas genom strategin för AI-tillämpningar behövs det konkreta åtgärder i denna DigitalJustice@2030-strategi.

---

²⁹ Rådets slutsatser från december 2024 om användningen av artificiell intelligens på det rättsliga området (16593/24), punkt 25.

³⁰ [Portalen för ett interoperabelt Europa](#).

³¹ Förordning (EU) 2024/903 om åtgärder för en hög nivå av interoperabilitet inom den offentliga sektorn i hela unionen (förordningen om ett interoperabelt Europa)

³² [COM\(2025\) 165 final](#), *Handlingsplan för AI-kontinenten*, s. 1.

³³ [COM\(2025\)723 final](#), *Apply AI Strategy* (inte översatt till svenska), s. 1 och s. 12.

AI har enorm potential på det rättsliga området och kan medföra avsevärda effektivitetsvinster. I Tyskland hjälper t.ex. AI-assistenten OLGA domarna att handlägga överklaganden i massförfaranden³⁴ efter Dieselgatefallet³⁵. OLGA undersöker domar i första instans och extraherar sådana parametrar som typ av fordon och motor, avgasstandarder och skäl till återkallande. Utifrån dessa parametrar grupperar verktyget automatiskt ihop liknande fall och fyller i enskilda mallar som domarna utformat. Med hjälp av OLGA har man kunnat utföra smart schemaläggning av mål som exempelvis alla har samma företrädare för målsägarna, och domstolarna har då kunnat ha mycket effektiva sammanträdesdagar³⁶. Detta verktyg har också befriat domarna från mycket repetitiva uppgifter, så att de i stället kunnat koncentrera sig på sitt grundarbete. Det viktigaste är dock att systemet inte inkräktar på beslutsfattandet, då domarna alltid fäller avgörandena efter att ha kontrollerat faktauppgifterna i varje mål. Justitie- och migrationsministeriet i Baden-Württemberg rapporterar³⁷ att det tack vare OLGA har blivit enklare att handlägga mål och att det tar avsevärt kortare tid. Utan OLGA skulle det faktiskt ta många år att behandla målen med nuvarande personalresurser. Som den ansvariga domaren för OLGA-projektet vid Stuttgarts högre regionala domstol har sammanfattat: ”att *manuellt behandla massförfaranden är numera historia*”³⁸.

Med användning av AI i rättssystemen följer också risker för de grundläggande rättigheterna, och de riskerna behöver begränsas. AI-verktyg bör endast stödja domarna i deras beslutsfattande, inte ersätta dem³⁹. I AI-förordningen⁴⁰ kategoriseras vissa användningsområden för AI som användning med hög risk. I princip anses AI-system ha hög risk när de är avsedda att användas av en rättslig myndighet som hjälp med att efterforska och tolka fakta och lagstiftning och att tillämpa denna lagstiftning på en konkret uppsättning fakta. Följaktligen gäller strikta krav. AI-system som är avsedda för administrativa verksamheter som inte påverkar det faktiska beslutsfattandet i enskilda ärenden, t.ex. pseudonymisering av rättsliga beslut, handlingar eller data (uppgifter), anses inte ha hög risk. De omfattas ändå av krav på transparens.

För att stödja ett säkert införande av AI i rättssystemen har rådet uppmanat kommissionen att undersöka AI:s potential på det rättsliga området och bistå medlemsstaterna vid genomförandet av AI-förordningen⁴¹. Kommissionen har åtagit sig att följa medlemsstaterna på deras väg mot att införa AI. Första steget var att anta vägledningen om förbjudna AI-metoder i februari 2025⁴². Nästa steg blir att slutföra den allmänna vägledningen om AI-system med hög risk i enlighet med AI-förordningen; den är planerad att offentliggöras i februari 2026. Användningen av AI-verktyg med hög risk i rättssystemen är avgörande och kommer att bidra till utformningen av dessa riktlinjer. I DigitalJustice@2030 föreslås även att man kontrollerar om medlemsstaterna

---

³⁴ Med *massförfaranden* avses många rättsliga förfaranden som väcks av enskilda käreande angående samma eller liknande handlingar. It-verktyg kan även vara relevanta vid andra rättsliga åtgärder som tar upp kollektiva skador, såsom grupp-talan enligt [direktivet om grupp-talan \(EU\) 2020/1828](#).

³⁵ *Dieselgate* kallas den skandal som avslöjades 2015 och gällde bilar som sålts med en viss programvara i dieselmotorerna som kunde känna av när bilen testades, och ändrade prestandan därefter för att förbättra resultaten. Fallet ledde till tusentals stämningar och överklaganden.

³⁶ Spoenle, J. *OLGA – der KI-Assistent für Dieselverfahren*.

³⁷ *Landtag von Baden-Württemberg, Drucksache 17/5658*[Drucksache 17/5658](#), s. 4.

³⁸ *Landtag von Baden-Württemberg, Drucksache 17/5658*[Drucksache 17/5658](#), s. 4.

³⁹ Skäl 61 till [AI-förordningen](#).

⁴⁰ [Förordning \(EU\) 2024/1689](#) om harmoniserade regler för artificiell intelligens (*AI-förordningen*).

⁴¹ Rådets slutsatser från december 2024 om användningen av artificiell intelligens på det rättsliga området ([16593/24](#)), punkt 21.

⁴² [C\(2025\) 5052 final](#) – *Commission Guidelines on prohibited artificial intelligence practices established by Regulation (EU) 2024/1689 (AI Act)* (inte översatt till svenska).

behöver ytterligare stöd för att använda AI-verktyg ändamålsenligt i rättssystemen och om det finns grund för en samordnad strategi på EU-nivå.

Medlemsstaterna är angelägna att använda AI-system i rättsväsendet för att höja effektiviteten och minska eftersläpningen⁴³. Åtskilliga åtgärder som stöder användningen av AI i rättssystemen beskrivs i DigitalJustice@2030. It-verktygslådan är utformad för att underlätta och påskynda användningen av AI-verktyg (insats 3). EU-finansiering finns tillgänglig för projekt som rör användningen av AI i rättssystemen (insats 11 och 12), och AI-användningen kommer att övervakas genom kartläggningen av it-verktyg (insats 1). Kommissionen planerar att ytterligare stödja de nationella myndigheterna genom att diskutera och hjälpa dem med deras beslut om huruvida de ska använda AI-verktyg och i vilket syfte och även hur de ska göra det så att effektiviteten höjs som planeras. Detta ska man eventuellt göra med särskilda riktlinjer⁴⁴.

På EU-nivå överväger byråer och organ för rättsliga och inrikes frågor att använda AI i sitt operativa arbete och kan komma att testa nya AI-verktyg. Kommissionen kommer att följa utvecklingen på detta område.

Insats 4: Kommissionen ska reglera rättsväsendets användning av AI-system med hög risk ytterligare genom att definiera relevanta riktlinjer i enlighet med AI-förordningen senast i februari 2026, med underlag från rättsväsendet.

Insats 5: Kommissionen ska tillsammans med medlemsstaterna och andra relevanta berörda parter fastställa områden där EU kan stödja dem när de börjar använda AI i rättsväsendet, eventuellt med särskilt avsedda riktlinjer för om, hur och för vilka ändamål de skulle kunna använda AI-verktyg.

4. Ett europeiskt rättsligt dataområde

Privatpersoner och yrkesverksamma på många områden har en stor mängd information att tillgå. Så är inte fallet när det gäller rättsliga handlingar och data. De finns ofta inte tillgängliga online, vilket innebär mindre tillgänglighet och transparens på detta område. För närvarande går det att få tillgång till rättsliga data på olika sätt, som EU underlättar och stöder. Det europeiska rättsliga dataområdet är avsett att samla alla dessa uppgifter på ett ställe:

- Eurlex för tillgång till autentisk EU-lagstiftning på 24 språk, EU:s rättspraxis, nationella införlivandeåtgärder samt viss nationell rättspraxis, med sök- och analysfunktioner.
- N-Lex för tillgång till medlemsstaternas nationella rättsdatabaser.
- E-juridikportalen för information om rättssystemen och om tillgång till rättslig prövning i EU, samt för tillgång till EU:s rättspraxis och nationell rättspraxis.
- Flera medlemsstater driver sina egna plattformar.

Det finns många fördelar med att ha enkel tillgång till uppdaterad tillämplig lagstiftning och rättspraxis, inte bara på EU-nivå utan även i alla medlemsstater. Man kan tänka sig en polsk domare som behöver tillämpa italiensk lagstiftning för att kunna avgöra en tvist mellan ett polskt och ett italienskt företag. I avtalet mellan de två företagen finns det med en klausul om

⁴³ Från diskussionerna vid expertmötet under det polska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd i Warszawa, *New Challenges of AI Development and e-Communication in the Field of Justice* (19–20 maj 2025).

⁴⁴ Slutsatser från Europeiska kommissionen och det polska ordförandeskapet i den officiella krönikan från expertmötet under det polska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd i Warszawa, *New Challenges of AI Development and e-Communication in the Field of Justice* (19–20 maj 2025), s. 39.

lagval (vilken lag som ska styra avtalet), där det anges att italiensk lag gäller⁴⁵. Eftersom det polska företaget har väckt talan vid en polsk domstol⁴⁶, behöver den polska domaren avgöra tvisten på grundval av italiensk lag, och behöver då tillgång till all relevant italiensk lagstiftning och rättspraxis. Om denna inte finns att tillgå online blir det ännu svårare för rättstillämpare att i gränsöverskridande fall kunna hitta, förstå, tolka och tillämpa utländsk rätt i ett pågående mål⁴⁷. Det kan medföra betydande dröjsmål, som negativt inverkar på rättskipningen och undergräver den ekonomiska tillväxten och konkurrenskraften. Det är svårt nog för rättstillämparna att tillämpa utländska lagar som de inte är utbildade i, utan att de också ska behöva kämpa med att hitta de handlingar som behövs.

Större transparens gör det lättare för rättstillämparna i gränsöverskridande fall, men det bidrar också till att höja allmänhetens förtroende och tillit till rättssystemet. Att ha information om lagar, rättspraxis och juridisk tolkning av rättsliga bestämmelser är viktigt för att man ska kunna utöva sin rätt att få tillgång till rättslig prövning⁴⁸.

På grundval av EU:s datastrategi från 2020⁴⁹ inrättades därför ett europeiskt rättsligt dataområde för att ge mer omfattande fördelar för EU:s ekonomi och samhälle. Syftet är att tillhandahålla lättillgängliga, återanvändbara och sökbara uppgifter för lagstiftning och rättspraxis i hela EU. Med det europeiska rättsliga dataområdet får inte bara rättstillämparna uppgifter som hjälper dem i deras arbete. Det medför också undan för undan allt bättre tillgång till rättsliga uppgifter som lämpar sig för att träna AI-systemen, och hjälper alltså de juridisk-tekniska företagen att ta fram innovativa AI-lösningar som är anpassade till det rättsliga området. En del av nyckeln till välfungerande AI-verktyg är kvaliteten på träningsdata. Det är här det europeiska rättsliga dataområdet kan bidra till innovationen, det vill säga genom att öppna tillgången till nedladdningsbart och relevant juridiskt material av hög kvalitet och i stora volymer. De noggrant kartlagda uppgifter från rättsliga EU-handlingar som finns i Eurlex är centrala i detta arbete.

Gemensamma standarder är avgörande för att få det europeiska rättsliga dataområdet att fungera och säkerställa att juridiska och rättsliga uppgifter, i synnerhet *European Legislation Identifier* (ELI)⁵⁰ och den europeiska identifikationskoden för rättspraxis (ECLI)⁵¹, är interoperabla. För att få tillgång till lagstiftning och rättspraxis krävs det att alla relevanta handlingar är korrekt identifierade, maskinläsbara och sökbara online. Nyckeln är därför att säkerställa att alla medlemsstater börjar använda ELI och ECLI så snabbt som möjligt⁵². ELI-standarderna används nu av 19 medlemsstater, och sju har börjat använda ELI sedan 2024. ECLI har införts delvis i 21 medlemsstater, i de flesta fall endast av ett begränsat antal domstolar. Av de medlemsstater som antagit ECLI-standarderna är 17 anslutna till ECLI-sökmotorn på den europeiska e-juridikportalen.

---

⁴⁵ I enlighet med artikel 3 i [förordning \(EG\) nr 593/2008](#) om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I).

⁴⁶ Den polska domstolens behörighet torde fastställas i enlighet med artikel 7.1 a i [förordning \(EU\) 1215/2012](#) (Bryssel Ia-förordningen).

⁴⁷ Om informationen inte går att hitta blir domaren tvungen att göra en officiell begäran om upplysningar i enlighet med artikel 4 i den [europeiska konventionen angående upplysningar om innehållet i utländsk rätt](#) (1968, CETS 062), vilket tar avsevärt mer tid än om lagstiftningen och rättspraxisen varit tillgänglig online.

⁴⁸ Cepej, *Guidelines for the online publication of judicial decisions* ([CEPEJ \(2024\)9](#)), 18 november 2024, s. 4.

⁴⁹ *En EU-strategi för data* ([COM/2020/66](#)), avsnitt 5 D.

⁵⁰ [Vad är ELI?](#)

⁵¹ [Förklaring av ECLI.](#)

⁵² Redan i 2020 års meddelande ([COM/2020/710 final](#)), *Digitalisering av rättskipningen i Europeiska unionen En verktygslåda med möjligheter* underströk kommissionen vikten av att det finns tillgång till rättsliga uppgifter (avsnitt 3.4).

I och med att arbetet fortskrider med N-Lex och e-juridikportalen och med de tillhörande sökmotorerna för lagar och rättspraxis, bör åtgärderna i DigitalJustice@2030 i slutändan medföra att rättsliga uppgifter blir lättillgängliga, återanvändningsbara och sökbara för alla rättstillämpare, privatpersoner och legal tech-företag. Kommissionen är angelägen om att ELI och ECLI ska införas fullständigt, och bistår medlemsstaterna på olika sätt. EU-finansiering inom ramen för instrumentet för tekniskt stöd och vidare tekniskt bistånd inom den framtida fleråriga budgetramen skulle kunna användas för att införa ELI och ECLI.

I strategin för en dataunion⁵³ meddelade kommissionen att man kommer att föreslå att 2026 utöka förteckningen över värdefulla dataset⁵⁴, så att den även omfattar rättsliga uppgifter, med förbättrad kvalitet och åtkomlighet. Värdefulla dataset måste göras fritt tillgängliga i maskinläsbara format och via ett standardiserat programmeringsgränssnitt. Där så är relevant bör värdefulla dataset finnas tillgängliga som bulknedladdning. Genom att förteckningen över värdefulla dataset utökas blir fler data tillgängliga för små och medelstora företag, nystartade företag och AI-utvecklare, då hindren sänks för att få åtkomst till data.

Insats 6: Kommissionen och EU:s publikationsbyrå ska stödja fullständig användning av ELI och ECLI. För ECLI ska man säkerställa att alla exempel på rättspraxis i samtliga medlemsstater senast 2030 tilldelas en ECLI-kod och går lätt att hitta med ECLI-sökmotorn på den europeiska e-juridikportalen. Det första steget blir att sätta en ECLI-kod på alla nya domstolsavgöranden i alla domstolar. Det andra blir att integrera all befintlig rättspraxis. För ELI ska man säkerställa att varje lag i samtliga medlemsstater senast 2030 har fått en ELI-kod, så att den går lätt att hitta med ELI-sökmotorn.

Insats 7: Kommissionen och EU:s publikationsbyrå ska stödja utvecklingen av legal tech-program, däribland AI-verktyg för rättsväsendet, genom att göra juridiska och rättsliga uppgifter (däribland rättspraxis och lagstiftning) mer tillgängliga och återanvändbara.

5. Videokonferenser

Covid-19-pandemin tvingade stora delar av arbetskraften (inklusive rättsväsendet) att anpassa sig till den nya situationen. Att använda videokonferensteknik blev då i många fall en bärkraftig lösning för att rättvisan skulle kunna fortsätta ha sin gång. Redan 2020 var videokonferenstekniken reglerad och användes i vissa fall med gränsöverskridande samarbete i civil- och straffrättsliga frågor⁵⁵, men för många andra EU-förfaranden saknades rättslig grund. Digitaliseringsförordningen överbryggade delvis den klyftan, och utgör nu rättslig grund för att hålla förhandlingar genom videokonferenser vid gränsöverskridande rättsliga förfaranden i civil- och handelsrättsliga ärenden, samt vid förfaranden med straffrättsligt samarbete.

Enligt EU-rätten kan vittnen, experter, misstänkta och tilltalade samt brottsoffer höras genom videokonferenser för att inhämta bevis om de befinner sig i en annan medlemsstat⁵⁶. För

⁵³ COM(2025) 835 – kommissionens meddelande *Data Union Strategy unlocking data for AI*, s. 10.

⁵⁴ Artikel 13 och 14 i direktivet om öppna data ([direktiv \(EU\) 2019/1024](#) om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (omarbetning)).

⁵⁵ I synnerhet [direktiv 2014/41/EU](#) om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området, artikel 10 i konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater ([42000A0712\(01\)](#)), [direktiv 2012/29/EU](#) om miniminormer för brottsoffers rättigheter samt [rådets förordning \(EG\) nr 1206/2001](#) om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur.

⁵⁶ I enlighet med [direktiv 2014/41/EU](#) av den 3 april 2014 om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området, EU-konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål ([42000A0712\(01\)](#)) samt [direktiv 2012/29/EU](#) om brottsoffers rättigheter.

brottsoffer föreslår också kommissionen att i direktivet om brottsoffers rättigheter införa en bestämmelse om användning av videokonferenser för att göra det lättare för brottsoffer som är bosatta utomlands att medverka i straffrättsliga förfaranden. Förslaget håller fortfarande på att förhandlas fram. Det finns för närvarande inga EU-omfattande regler som styr en misstänkt eller tilltalad persons medverkan på distans från en annan medlemsstat vid domstolsförhandlingar i straffrättsliga förfaranden, när det gäller något annat än att inhämta bevisning. Den situationen leder ofta till betydande resekostnader för misstänkta och tilltalade och kan medföra praktiska svårigheter, i synnerhet för utsatta personer. Det kan också medföra att rättegångar genomförs i någons frånvaro eller att det krävs mycket integritetskränkande tvångsåtgärder som en europeisk arresteringsorder för att säkerställa att en misstänkt eller tilltalad närvarar vid en rättegång.

Dessa hänsynstaganden erkändes i den senaste utvärderingen om genomförandet av den europeiska utredningsordern⁵⁷ där kommissionen uppmanas att finna en lösning på EU-nivå så att tilltalade kan medverka i rättegångar via videokonferens från en annan medlemsstat. Kommissionen eftersträvar att åtgärda denna brist genom att möjliggöra för misstänkta och tilltalade att medverka i straffrättsliga domstolsförhandlingar på distans från en annan medlemsstat via videokonferens. När det gäller brottsoffer kommer kommissionen även där att bedöma hur medverkan på distans bör hanteras, med hänsyn till resultatet av förhandlingarna om att se över direktivet om brottsoffers rättigheter.

Det finns vissa praktiska utmaningar att ta itu med för att säkerställa att distansförhandlingar via videokonferens går smidigt. Exempelvis använder medlemsstaterna ofta olika videokonferensplattformar, vilket inte är ett problem i sig men kan bli ett hinder vid gränsöverskridande förhandlingar på distans, då olika program- och maskinvarulösningar inte alltid är interoperabla. Detta är viktigt när en videokonferens anordnas mellan två rättsliga myndigheter i olika medlemsstater, t.ex. för att inhämta bevisning i civilrättsliga mål⁵⁸ och vid förhandlingar i brottmål.

Det finns redan lösningar på problemet med interoperabilitet, såsom tillägg, pluginprogram och tredjepartsprogram, men de lösningarna gör ofta anslutningen instabil och väcker farhågor kring dataskydd och integritet. Det finns just nu ingen helt EU-omfattande videokonferenslösning för gränsöverskridande förfaranden i rättsliga ärenden. Varje medlemsstat använder antingen färdiga produkter eller verktyg som de själva har utvecklat. Detta kan räcka för inrikes förhandlingar, men för gränsöverskridande förhandlingar gör bristande interoperabilitet att det blir svårt, om inte omöjligt, att genomföra distansförhandlingar. Det kan då bli nödvändigt att se sig om efter en lösning på interoperabilitetssvårigheterna. Därför kommer kommissionen att analysera olika möjligheter att övervinna hindren mot interoperabilitet⁵⁹.

Dessutom kommer kommissionen att stödja medlemsstaterna genom att tillhandahålla en uppsättning frivilliga gemensamma tekniska krav för videokonferenser. Dessa krav kommer exempelvis att omfatta hur man genomför videokonferenser och vidareutvecklar videokonferensprogram som redan används. Dessa krav skulle då anpassas för användning på det rättsliga området och kan utgöra en stabil grund för att säkerställa god ljud- och bildkvalitet i realtid för säkra och konfidentiella videokonferenser under rättsliga förfaranden.

---

⁵⁷ Slutrapport om den tionde omgången av ömsesidiga utvärderingar om genomförandet av den europeiska utredningsordern, [15834/1/24](#), Bryssel, 10 december 2024.

⁵⁸ Enligt [förordning \(EU\) 2020/1783](#) om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (bevisupptagning) (omarbetning).

⁵⁹ Beslut om strategier för it-utveckling och it-upphandling måste godkännas på förhand av Europeiska kommissionens styrelse för informationsteknik och cybersäkerhet.

Medlemsstaterna skulle kunna använda dessa krav t.ex. i upphandlingar eller vid vidareutveckling, och spara in på kostnaden för att själva sammanställa sådana krav. Dessa frivilliga tekniska krav är avsedda att underlätta interoperabiliteten. De kommer att finnas tillgängliga via portalen för ett interoperabelt Europa.

Insats 8: Kommissionen ska ha tagit fram rekommenderade frivilliga, gemensamma EU-omfattande tekniska krav för videokonferenser senast vid utgången av 2027.

Insats 9: Kommissionen kommer att, i samband med översynen av den europeiska utredningsordern, eftersträva att möjliggöra misstänkta eller tilltalades medverkan i straffrättsliga domstolsförhandlingar på distans via videokonferens från en annan medlemsstat, inklusive de rättssäkerhetsgarantier som behövs. Kommissionen ska även bedöma behovet av att inkludera regler som underlättar brottsoffers medverkan på distans samt de nödvändiga skyddsåtgärderna, med hänsyn till resultatet av förhandlingarna om ändring av direktivet om brottsoffers rättigheter.

Insats 10: Kommissionen ska senast 2027 ha undersökt genomförbarheten och bedömt kostnaderna och fördelarna med olika alternativ för att lösa interoperabilitetsproblem vid gränsöverskridande videokonferenser i rättsliga förfaranden.

6. Finansiering

Att digitalisera de nationella rättssystemen är en investering där tanken är att uppnå effektivare rättsskipning. Denna investering kommer gradvis att betala sig och i slutändan spara resurser. Exempelvis har man i Tjeckien med framgång börjat använda videokonferenser i rättssalarna. År 2024 var det i genomsnitt 12 300 förhandlingar som hölls via videokonferens. Att införa utrustning och tillhörande programvara i rättssalar har kostat ca 8 miljoner euro, med stöd genom EU-finansiering inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens⁶⁰. Videokonferenserna sparar nu de tjeckiska rättsliga myndigheterna över 2,2 miljoner euro om året i kostnader för transporter och säkerhetseskort samt ersättning och reseersättning till vittnen, och dessa besparingar kommer att fortsätta⁶¹.

Investering i digitalisering kommer även att medföra ökad produktivitet. Sist och slutligen syftar sådan investering till att göra de nationella rättssystemen mer effektiva, vilket får en positiv inverkan på den ekonomiska tillväxten. Vissa delar av denna DigitalJustice@2030-strategi, t.ex. att uppmuntra till återanvändning av it-verktyg, kommer att medföra besparingar för de nationella budgetarna och samtidigt förbättra interoperabiliteten mellan de nationella rättssystemen.

Mot bakgrund av dessa hänsynstaganden uppmanade rådet kommissionen att främja tillräcklig finansiering för att utveckla och använda AI i rättsväsendet⁶². I rådets strategi för e-juridik 2024–2028⁶³ betonas att medlemsstaterna bör kunna ansöka om finansiering via de olika finansieringsinstrument som ingår i den fleråriga budgetramen. Därför bör tillgången till finansiering underlättas på EU-nivå.

⁶⁰ Förordning (EU) 2021/241 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens.

⁶¹ Inlägg från Přemysl Sezemský, direktör för avdelningen för e-juridik vid Tjeckiens justitieministerium, i den officiella krönikan från expertmötet under det polska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd i Warszawa, *New Challenges of AI Development and e-Communication in the Field of Justice* (19–20 maj 2025), s. 15–16.

⁶² Rådets slutsatser från december 2024 om användningen av artificiell intelligens på det rättsliga området (16593/24), punkt 22.

⁶³ Rådets strategi för e-juridik 2024–2028 (C/2025/437), punkt 24.

EU stöder redan medlemsstaterna i deras insatser för att göra sina rättssystem mer effektiva genom flera finansieringsinstrument som har olika mål:

- Programmet för rättsliga frågor stöder utvecklingen av gränsöverskridande digitaliseringsprojekt men har en begränsad budget. För närvarande har det ett särskilt fokus på att hjälpa medlemsstaterna att genomföra digitaliseringsförordningen⁶⁴.
- Faciliteten för återhämtning och resiliens stöder reformer och investeringar som medlemsstaterna genomför för att göra sina ekonomier och samhällen mer hållbara, resilienta och bättre förberedda för den gröna och den digitala omställningens utmaningar och möjligheter. Många åtgärder i återhämtnings- och resiliensplanerna har som syfte att påskynda digitaliseringen av medlemsstaternas rättssystem. Omkring hälften av medlemsstaterna⁶⁵ hade med sådana reformer och investeringar i sina återhämtnings- och resiliensplaner. Projekten omfattar t.ex. videokonferenser, där det introducerades digitala ljudinspelningar av förfarandena, förbättrad ärendehantering och digitalisering av civil- och straffrättsliga förfaranden.
- Programmet för ett digitalt Europa stöder kommissionens arbete med digitaliseringen av EU:s gränsöverskridande rättsliga samarbete, i synnerhet inom ramen för digitaliseringsförordningen. Det stöder även användningen av ELI i medlemsstaterna. Det används för att erbjuda expertrådgivning och workshoppar samt för att hjälpa medlemsstaterna att ansluta sig till den ELI-baserade sökningen på N-Lex.
- Instrumentet för tekniskt stöd bistår medlemsstaterna med specialanpassad teknisk expertis. Det kan användas för att stödja projekt som rör digitaliseringen av de nationella rättssystemen, som offentliggörande av rättspraxis, ytterligare användning av ECLI, automatiserad behandling med AI samt videokonferenser. En viktig begränsning är emellertid att det inte kan användas för att finansiera själva it-utvecklingsarbetet, och inte heller inköp av programvara och maskinvara⁶⁶. Projekt inom ramen för instrumentet för tekniskt stöd bör ge ett tydligt EU-mervärde, så att det går att återanvända resultat som uppnås i andra medlemsstater.

Inom nästa fleråriga budgetram⁶⁷ är syftet att göra EU-budgeten enklare och mer flexibel. Detta gör det möjligt att justera finansieringen efter de föränderliga prioriteringarna och den nya tekniska utvecklingen. Kommissionen har föreslagit en ambitiös, politiskt baserad budget för perioden 2028 till 2034. Med tanke på de otillräckliga och ojämna framstegen mot EU:s digitala omställning⁶⁸ ska budgeten ge stöd till digitaliseringen av rättssystemen på nationell nivå och EU-nivå på grundval av två pelare:

---

⁶⁴ Arbetsprogrammet 2023–2025 för programmet för rättsliga frågor, s. 23, samt det kommande arbetsprogrammet 2026–2027 för programmet för rättsliga frågor.

⁶⁵ BE, BG, CY, CZ, EL, ES, HR, HU, IT, MT, NL, PT, RO, SI, SK.

⁶⁶ Som framhålls i slutsatserna från Europeiska kommissionen och det polska ordförandeskapet i den officiella krönikan från expertmötet under det polska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd i Warszawa, *New Challenges of AI Development and e-Communication in the Field of Justice* (19–20 maj 2025), s. 39.

⁶⁷ [COM\(2025\) 570 final](#), kommissionens meddelande *En dynamisk EU-budget för framtidens prioriteringar – Flerårig budgetram 2028–2034*, s. 2.

⁶⁸ [COM\(2025\) 565 final](#), förslag till förordning om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och sjöfart, välbefinnande och säkerhet för perioden 2028–2034, skäl 7.

- i. Digitaliserade rättssystem är mer effektiva och resilienta, så medlemsstaterna skulle kunna använda sina nationella och regionala partnerskapsplaner⁶⁹ för att finansiera digitaliseringen av de nationella rättssystemen. Finansiering skulle också kunna användas för att uppnå målen i policyprogrammet för det digitala decenniet, där syftet är att göra all viktig offentlig service tillgänglig på nätet senast 2030⁷⁰. Jämfört med nuvarande finansieringsinstrument skulle de nationella och regionala partnerskapsplanerna minska den administrativa bördan för nationella och regionala rättsliga myndigheter⁷¹. Nationella mål för att digitalisera de nationella rättssystemen skulle kunna baseras på uppgiftsinsamlingen i insats 1.
- ii. Förslaget till ett nytt program för rättsliga frågor är tänkt att bidra till utvecklingen av ett effektivt, inkluderande och resilient europeiskt område med rättvisa, och ska stödja digitaliseringen av rättsväsendet på EU-nivå⁷². Dess ökade fokus på digitalisering inom ramen för dess allmänna och särskilda mål⁷³ syftar till att säkerställa en mer strategisk och konsekvent modell för alla frågor och utmaningar i samband med digitaliseringen av rättsväsendet. Det har en föreslagen markant utökad budget. Det föreslagna programmet kommer att fortsätta stödja underhållet av befintliga it-verktyg och it-plattformar, och inrättandet av nya, som behövs för instrument för rättsligt samarbete⁷⁴. Där ingår att hjälpa medlemsstaterna att följa genomförandeakter inom ramen för digitaliseringsförordningen.

Insats 11: Kommissionen föreslår att fortsätta att finansiera projekt och insatser på EU- och medlemsstatsnivå inom nästa fleråriga budgetram genom det föreslagna programmet för rättsliga frågor.

Insats 12: Kommissionen eftersträvar att stödja digitaliseringen av nationella rättssystem inom ramen för nästa fleråriga budgetram genom de föreslagna nationella och regionala partnerskapsplanerna.

7. Ytterligare digitalisering av gränsöverskridande förfaranden i civil- och handelsrättsliga mål

Inte ens efter att digitaliseringsförordningen har genomförts fullt ut kommer det att vara möjligt att genomföra gränsöverskridande rättsliga förfaranden helt med digitala medel, t.ex. ett domstolsärende från början till slut. Digitaliseringsförordningen föreskriver inte att kommunikationerna ska digitaliseras för alla förfarandesteg i alla gränsöverskridande rättsliga förfaranden, eller för att inleda alla typer av domstolsförfaranden. När det exempelvis har

⁶⁹ [COM\(2025\) 565 final](#), förslag till förordning om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och sjöfart, välbefinnande och säkerhet för perioden 2028–2034, skäl 20 och artikel 3.1 e ii och iii.

⁷⁰ [COM\(2025\) 565 final](#), förslag till förordning om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och sjöfart, välbefinnande och säkerhet för perioden 2028–2034, artikel 3.1 a iv.

⁷¹ [COM\(2025\) 570 final](#), kommissionens meddelande *En dynamisk EU-budget för framtidens prioriteringar – Flerårig budgetram 2028–2034*, s. 24.

⁷² [COM\(2025\) 570 final](#), kommissionens meddelande *En dynamisk EU-budget för framtidens prioriteringar – Flerårig budgetram 2028–2034*, s. 18.

⁷³ [COM\(2025\) 463 final](#), förslag till Europaparlamentets förordning om inrättande av programmet för rättsliga frågor för perioden 2028–2034, motivering, s. 10, skäl 2 och 18, artikel 3.

⁷⁴ [COM\(2025\) 463 final](#), förslag till Europaparlamentets förordning om inrättande av programmet för rättsliga frågor för perioden 2028–2034, motivering, skäl 10.

fastställts internationell behörighet för en domstol⁷⁵ kan parterna i förfarandena kommunicera elektroniskt med den domstolen i vissa fall⁷⁶, men de kan inte begära en distansförhandling eller lägga fram skriftlig bevisning genom den europeiska elektroniska åtkomstpunkten. Det blir inte heller möjligt för ett företag att digitalt indriva en bestridd skuld från ett annat företag i domstol om fordrans värde överstiger 5 000 euro, eftersom den europeiska elektroniska åtkomstpunkten inte får användas i det syftet och de befintliga nationella it-systemen eventuellt inte kan användas av personer som inte är bosatta i medlemsstaten.

Genom att göra digitala verktyg tillgängliga för privatpersoner och företag, så de kan lämna in ansökningar eller följa upp och gå vidare med rättsliga förfaranden tills dom har meddelats, skulle rättsväsendet bli mer effektivt. Det skulle också spara tid och pengar för företag och privatpersoner i gränsöverskridande civil- och handelsrättsliga förfaranden.

Verktyget för att helt digitalisera gränsöverskridande rättsliga förfaranden skulle kunna vara att utöka den europeiska elektroniska åtkomstpunkten till alla civil- och handelsrättsliga mål med gränsöverskridande konsekvenser. Den europeiska elektroniska åtkomstpunkten kommer att vara i drift 2028 och kan omvandlas till en gemensam åtkomstpunkt där privatpersoner och företag kan inleda, och delta i, gränsöverskridande civilrättsliga förfaranden. Arbetet med att förbereda kommissionens övergripande utvärdering av digitaliseringsförordningen⁷⁷ blir en möjlighet att bedöma hur den europeiska elektroniska åtkomstpunkten fungerar och hur det går med att digitalisera rättssystemen inom medlemsstaterna, samt identifiera eventuella luckor och svagheter.

Under de kommande åren avser kommissionen att som förberedelse för utvärderingen genomföra en studie där man analyserar den vidare digitaliseringens effekter på gränsöverskridande förfaranden i civil- och handelsrättsliga mål. Denna analys kan bli underlag såväl för utvärderingen som för en gemensam reflektion om framtiden för civil- och handelsrättsliga förfaranden tillsammans med medlemsstaterna, Europaparlamentet och berörda parter inom rättsväsendet.

Den europeiska digitala identitetsplånbok som skapas genom det europeiska ramverket för digital identitet⁷⁸ bör underlätta onlineåtkomst till rättsliga förfaranden. Genom dem kommer alla medborgare och invånare i EU att få en elektronisk identitet, så att de på ett säkert sätt kan identifiera sig och underteckna elektroniska dokument med hjälp av en kvalificerad elektronisk underskrift. Dessutom bör de europeiska e-identitetsplånböckerna användas för utbyte av elektroniska dokument. Dessa europeiska företagsplånböcker kommer att bygga på det europeiska ramverket för digital identitet och skapa en digital identitet för ekonomiska aktörer och offentliga myndigheter, så att de kan identifiera och autentisera sig, ta emot och lagra officiella meddelanden och dela verifierad identifieringsinformation.

Insats 13: Kommissionen ska senast 2028 ha analyserat effekterna av en möjlig vidare digitalisering av gränsöverskridande förfaranden i civil- och handelsrättsliga mål, utöver vad digitaliseringsförordningen omfattar.

Insats 14: Kommissionen ska utveckla den europeiska elektroniska åtkomstpunkten så att den senare kan utökas till samtliga civil- och handelsrättsliga mål med gränsöverskridande konsekvenser.

⁷⁵ I enlighet med [förordning \(EU\) nr 1215/2012](#) om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (omarbetning).

⁷⁶ Exempelvis, vid förfaranden för erkännande, en verkställbarhetsförklaring eller vägran av erkännande, eller för att elektroniskt begära intyg i enlighet med [förordning \(EU\) nr 1215/2012](#).

⁷⁷ Kommer att offentliggöras senast 2033.

⁷⁸ [Förordning \(EU\) 2024/1183](#) vad gäller inrättandet av ett europeiskt ramverk för digital identitet.

8. Slutsats

Insatserna i DigitalJustice@2030 har som syfte att skapa förutsättningar för att öka den digitala rättvisan i EU fram till 2030. Det är också viktigt att tänka längre än 2030, eftersom nästa fleråriga budgetram syftar till att bana väg för de finansieringsmöjligheter som behövs för att digitalisera de nationella rättssystemen. På medellång till lång sikt bör insatserna och finansieringen stödja medlemsstaterna genom att ge dem verktyg och infrastruktur för att digitalisera sina nationella rättssystem, så att de kan åtnjuta fördelarna med mer effektiva rättssystem, däribland fördelen att den ekonomiska tillväxten ökar.

Dessa insatser kommer att utföras under ständig dialog och viktigt samarbete med medlemsstaterna och vid behov med andra berörda parter i relevanta forum. Detta samarbete blir avgörande. DigitalJustice@2030 är nästan uteslutande inriktad på andra åtgärder än lagstiftning, som bara kan lyckas om det finns ett varaktigt samarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen. Om denna strategi ska lyckas hänger det på medlemsstaternas frivilliga, aktiva och kontinuerliga deltagande.

Med digitalisering i stor skala kommer det inte längre att spela någon roll var användarna bor, eftersom alla medlemsstater kommer att ha ett digitalt rättssystem och tillgången till rättslig prövning via digitala verktyg blir universell. Varje medlemsstat bör sikta på att ha en gemensam kontaktpunkt som sammanlänkar alla domstolar. Där bör det vara möjligt för vem som helst att ta kontakt med domstolarna, delta i förhandlingar och inleda och gå vidare med rättsliga förfaranden när som helst och från vilken plats som helst, och därmed minska rättsväsendets kostnader.

Ett resultat av DigitalJustice@2030 blir att medlemsstaterna kan lära sig och dra fördel av andra länders erfarenheter när de utvecklar och använder digitala verktyg och digital infrastruktur. I stället för att varje medlemsstat för sig utvecklar it-verktyg att använda i sitt rättssystem, kommer de att kunna välja verktyg som redan har visat sig vara användbara för att utföra uppgifter som är gemensamma för alla rättssystem.

Användningen av AI-verktyg i rättssystemen bör främjas för att uppnå effektivitetsvinster, som hjälper domstolarna att minska eftersläpning med målen och avlastar de nationella rättssystemens ansträngda budgetar.

Senast 2030 bör alla rättstillämpare ha enkel onlineåtkomst till all lagstiftning och rättspraxis. Legal tech-företag bör också ha enkel åtkomst till tillräckligt många rättsliga data, vilket är nödvändigt för att utveckla och träna de AI-verktyg anpassade för användning i rättssystemen.

Framgångarna med DigitalJustice@2030 kommer att övervakas främst genom den årliga resultattavlan för rättsskipningen i EU, där det finns ett särskilt kapitel om digitalisering av nationella rättssystem.